

DN Frederikssund 2024

Beretning om DN Frederikssunds fælles indsats for natur, miljø og klima

Fredninger i Frederikssund Kommune

November 2022 var en rigtig god måned for naturen i den nordlige del af Horns Herred. Det er nu to år siden fredningen af det militære skydeterræn faldt på plads, efter en indsats fra Frederikssund Kommune og Danmarks Naturfredningsforening. Selv om det blev en hvilende fredning var der god grund til at være glade.

Vi kan også være glade for at Danmarks Naturfredningsforening i samarbejde med Frederikssund Kommune nu rejser en ny fredningssag. Det drejer sig om bakkelandskabet mellem Sønderby og Østskoven, samt strandengene der strækker sig fra Østskoven og videre mod Sønderby og rundt om Bredvig til de fredede arealer ved Selsø. Der har været møde med lodsejere og kommunen har udvalgsbesluttet at være medrejsere af fredningen, så alt tyder på at vi måske allerede til næste årsmøde kan glæde os over endnu en fredning til glæde for borger og natur.

Mere nedslående har det været at modtage en nytolkning af mulighederne for at færdes på toppen af Skuldelev Ås. Efter megen diskussion gennem en årrække har adgangsretten nu blevet fastslået endeligt via en tolkning fra miljøstyrelsen. Denne tolkning har dannet grundlag for Frederikssund Kommunes udsendelse af ”Ændring af kommunens tolkning af fredningen ved Skuldelev Ås” denne maj måned. Denne tolkning fastslår at der ikke med fredningen er erhvervet en ret til at færdes på toppen af hele åsen – kun den øverste del ved Skuldelev havn. Det er dog således at færdsel på strækningen fra Kildeskåret og til nedgangen ved spejderhytten ved Strandvejen fortsat er muligt i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 26, der giver offentligheden ret til at færdes på veje og stier i det åbne land.

Danmarks Naturfredningsforening har erklæret sig enig i Miljøstyrelsens tolkning af fredningsbestemmelserne. Hvis der skal etableres fuld adgang på hele åsen, vil det kræve en ny fredning – og det er ikke lige på tegnebrættet.

Lad os så håbe, at kommunen fortsat vil sikre adgang til åsen og naturpleje langs stierne, så de ikke gror til i krat.

Naturen har brug for børnene

Når børn får gode oplevelser i naturen, får børnene også et tættere forhold til naturen og et ønske om at passe godt på den. Børn med mange naturoplevelser vokser op som brugere og beskyttere af naturen. De får forståelsen af, at vi er en del af noget større og gensidigt afhængige heraf. Men hvis børnene omvendt ikke kommer ud og får en "forbindelse" til naturen, så er der større risiko for, at naturen ikke kommer til at spille en rolle i deres voksne liv.

At bruge naturen minder os om, at naturen er vores livsgrundlag, som forsyner os med frisk luft, rent vand, sunde fødevarer og muligheden for at leve og overleve sammen med millioner af andre arter og organismer.

Smækfyldt med gode ideer – med fokus på oplevelser for børn!

På landsplan har DN udviklet VILD, der er et spændende tilbud til både børn og børnefamilier. Ønsket er, at det skal være nemt at komme ud i naturen og få nogle gode oplevelser.

Ønsket er, at hos VILD kan du altid finde [guides](#) til aktiviteter, der passer til årstiden, forskellige områder og lige det, jeres familie synes, er allersjovest. Uanset om det er bålhygge i skoven, krea på stranden eller at gå på opdagelse i haven.

I vores afdeling har vi også taget initiativ til at komme i gang ud fra VILD-idéerne, men vi har haft en svær opstart! Derfor er der behov for, at nogen forældre giver en hjælpende hånd for, at vi kan komme rigtig i gang.

Indledningsvis kunne vi invitere til et åbningsarrangement, hvor forældrene fra en anden DN-afdeling fortalte om deres erfaringer (måske også om nogle udfordringer). Det vil vores bestyrelse gerne hjælpe i gang – så kontakt gerne bestyrelsen for at komme videre!

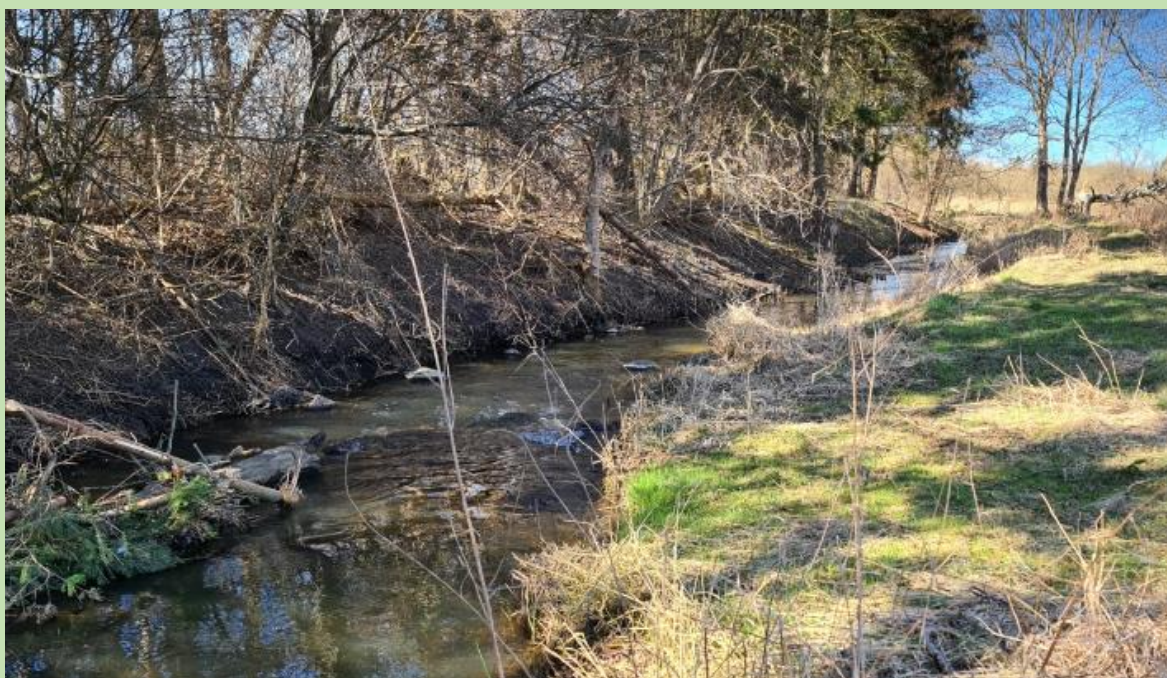
Grønt Forum – et samarbejde med kommunen

Grønt Forum (omtalt som GF) har arbejdet videre med de 4 punkter vi i 2023 fremlagde for Klima natur og energiudvalget (omtalt som KNE):

1. Sammenhængende stisystem for gående på toppen af Skuldelev ås.

Kommunen har undersøgt mulighederne for at få sammenhængende sti og har samtidig startet og udvidet plejen generelt på Skuldelev ås. Desværre har den måtte opgive en gennemgående sti, da Fredningsmyndighederne har valgt en ny fortolkning af fredningen, så en gennemgående sti ikke længere er mulig.

2. Etablering af sammenhængende stisystem mellem Græse mølle og Hørup ruders. (Se uddybning under stigruppen) Projektet er droppet indtil "tiden er moden". Først i 2023 blev der oprettet "Græse Ådals arbejdsgruppe" under Grønt Forum. Arbejdsgruppen arbejder for en mere artsrig bynær natur af høj kvalitet i Græse Ådal ved at samarbejde om forslag til og gennemførelse af naturforbedrende indsatser til gavn for natur, biodiversitet og naturoplevelser i hele Græse Ådal.

Ligeledes vil arbejdsgruppen på lang sigt arbejde for et sammenhængende stisystem, som skal give bedre adgang til naturen og fremme naturoplevelser for lokalbefolkningen og besøgende. En blivende rekreativ natursti langs Græse Å udgør et stort potentiale for adgang til naturen.

3. Generelt - at der bliver sat midler af til vedligehold af stier. Det har vi desværre ikke haft succes med.

4. Forslag om 15 pct. reserveret til natur i lokalplaner i bymidterne. Det var ikke muligt, da vi kom med forslaget i 2022, men med de ændringer den nye planlov har medført, er det muligt. GF prøver forsat at få politikerne til at forholde sig til om vi i Frederikssund kommune skal have klare mål for, hvor meget natur vi ønsker i bymidterne. Senest med en besigtigelses tur, hvor hverken KNE-udvalget eller PT-udvalget havde mulighed for at deltage.

Grønt forum ønsker at Frederikssund kommune anvender 3-30-300 princippet.

3-30-300-princippet er en retningslinje, der fremmer en grønnere og mere bæredygtig byudvikling. Ifølge dette princip bør man kunne nyde synet af mindst tre træer fra sine vinduer, hvilket bidrager til et mere naturligt og behageligt miljø. Derudover bør mindst 30% af et område eller en by være dækket af trækroner, hvilket ikke blot forbedrer æstetikken, men også fremmer biodiversitet, luftkvalitet og kan hjælpe med at sænke temperaturen. Endelig bør der maksimalt være 300 meters afstand til et grønt område, hvilket sikrer let adgang til rekreative og naturrige områder for indbyggerne. Dette princip sigter mod at skabe mere livskvalitet, trivsel og bæredygtighed i bymiljøet ved at prioritere naturen og grønne områder.

GF har blandt andet kommenteret på miljøafdelingens "plejeplan for Skuldelev ås" og "strategi for bekæmpelse af invasive arter". DN er repræsenteret i Grønt Forum ved Ursula Lange, der ved Formand Brian Petersens udtræden midt i året overtog formandsposten.

Om Græseådal-gruppen

Stigruppen har arbejdet for, at der etableres et stiforløb gennem Græse Ådal som forbinder stierne fra øst langs Mølleåen frem til Buresø med Roskilde Fjord ved udløbet af Græse Å. Herfra er der forbindelse til Fjordstien, der som bekendt fører vidt omkring.

Der er desværre nogle missing links undervejs, men efter mange års arbejde, så det ud til at stigruppens forslag om linjeføring kunne vinde fremme. Ved at sammenstykke forskellige kommunale bevillinger, så det ud til at ca. en ½ million kunne bruges på at sparke projektet i gang i løbet af 2023.

Kommunen holdt derfor møder med de berørte lodsejere på strækningen mellem Græse Mølle og Hørup Ruder for at få aftaler på plads. Desværre var der hos godt halvdelen af lodsejerne stor modvilje mod projektet og politisk var der ikke vilje til at ekspropriere de nødvendige arealer. På møder i november 2023 og februar 2024 besluttede Klima, Natur og Energi-udvalget at droppe projektet indtil, som det hedder, "tiden er moden". Det resultat er vi i stigruppen rigtig kedde af og er noget uforstående overfor. Undervejs i projektet har ellers såvel politikere som administration udtrykt at de var særdeles positive overfor projektet.

Årsberetningen fra le-lauget

Vi har nu haft lelaug i 2 år og da vi vendte vores arbejde på sidste lelaugsdag, var alle lelaugsmedlemmer positivt overvældede af, hvor meget vi har nået at gøre for naturen i Kildeskåret ved Skuldelev Ås, på så relativ kort tid. Lelauget består nu af 8 medlemmer.

Vi har fundet over 100 arter og af dem er flere kommet til det sidste år, som en konsekvens af vores rydning, hvor vi skaber lys og plads til sartere planter og dermed til flere insektarter. Blandt andet fandt vi 8 sværmerarter, da vi i sommer lavede en sværmernat. Alle arter bliver indrapporteret til arter.dk.

Vores samarbejde med Frederikssund kommune har hele tiden udvidet og udviklet sig og sidst er der tilstedekommet det, at kommunen har sat geder ud på skrænterne af åsen ned mod lelaugets område. Og har inddraget et enkelt af områderne til geder.

Lelaugets område består af 7 mindre områder. Så vi har rigeligt at dele af og synes kun at det er spændende, at se hvordan de forskellige områder reagerer på at blive holdt nede med henholdsvis le eller af geder.

Vi har et fredeligt samarbejde med de 2 gedeavlere, som lejer deres geder ud til kommunen og både avlere og lelaug har hjulpet hinanden med at tage planter og frø væk fra gedernes område med håndkraft, bl.a. vild pastinak, brandbæger og gyldenris, som gederne ikke vil spise. For at disse planter, som meget gerne vil brede sig, ikke skal overtage for meget.

Lelaug hjælper også med at tage vare på et af medlemmernes blomstermark i et DOMEA boligkvarter i Slangørup. Hun har ansøgt en biodiversitetspulje i Frederikssund kommune og fik 30.000 kr. til at omlægge et større græsområde til et blomsterflor. Dette er endnu en måde at øge biodiversiteten på med en le.

Lelaugget har haft inviteret bestyrelsen i DN Frederikssund og Vellerup Sommerby ud og se hvor langt vi er kommet med vores arbejde. Vi havde en spændende og meget varm dag, hvor alle fik prøvet at slå med le og blev sat ind i hvordan lelaugget har arbejdet sig frem til der, hvor de er nu.

Også de 2 gedeavlere deltog på denne dag for at fortælle om gedernes påvirkning af biodiversiteten ved at fungere som buskryddere på åsens skrænter.

Lelaugget har også haft inviteret 7 elever fra en efterskole, som arbejder med naturen, ud og slå med le. Begge dele har vi formidlet med indlæg i DN's Nyhedsbrev. Og elevdagen blev forevigt med en historie i både nyhedsbrev og i lokalavisen. Hvor eleverne bla. fandt ud af at det der umiddelbart bare ligner græs består af mange forskellige græsser og blomster, når man dykker ned i floret. Og slippes naturen løs, kan det meget vel ende med survival of the fittest.

Lelaugget har også været opsøgt af en journalist og artiklen om lelauggets arbejde og påvirkning af biodiversiteten i positiv retning, kom både i Frederiksborg Amts Avis og de lokale aviser.

Vi samarbejder også yderligere med et bestyrelsesmedlem om at låne hans ekspertise til at få leerne slebet til jul og vi låner hans hyggelige værksted, hvor vi polerer, sliber og olierer leerne, så de kan holde sig til næste sæson.

Det er en hyggelig afslutning inden lelaugget ikke ses før til næste forår, hvor arbejdet for at forbedre biodiversiteten atter går i gang sammen med naturens opvækning fra vinterdvalen.

Rørbrud på Kirkeengen

I DN Frederikssund har vi i løbet af året løbende været i kontakt med en borger, der har anmeldt et rørbrud på Fladvandsløbet inde på Kirkeengen (fredet område) i Slingerup. Eftersom rørbruddet giver anledning til okkerudledning og oversvømmelse på §3-område med bilag-IV arter, er det af principiel betydning, at sagen behandles korrekt og inden for rimelig tid.

Eftersom Frederikssund Kommune (der både ejer matriklen og er tilsynsmyndighed for fredning såvel som §3-område og Fladvandsløbet) ikke har udvist proaktivitet (endsige meget aktivitet) i sagen indtil videre, forventer DN Frederikssund selv at følge mere aktivt op på sagen i det kommende år.

DNs Affaldsindsamling

Årets affaldsindsamling fandt sted i uge 15 med hovedvægt på lørdag d. 13. april og søndag d. 14. april. Deltagelsen ved de af DN Frederikssund ledede arrangementer var mindre end tidligere år, til gengæld var der flere lokale foreninger og ildsjæle, der havde arrangeret indsamlinger rundt omkring i kommunen.

Takket være velvillig assistance fra kommunens Vej og Park afdeling, blev det indsamlede affald afhentet alle de steder hvor arrangørerne ikke selv havde mulighed for at bortskaffe det.

Ifølge de officielle tal blev der i alt indsamlet 561 kg i Frederikssund kommune. Årets fokus var på snusdåser og nikotinposer hvor der blev registreret 198 stk. Totalt for landet blev det til 116.500 kg og knap 115.000 stk.!

Nyhedsbrev

I årets løb har afdelingen udsendt 15 nyhedsbreve. Der er mellem 1000 og 1100 abonnenter fra vores medlemskreds og andre naturinteresserede.

Grundvand

Kommunen har tidligere udarbejdet risikovurderinger for BNBO'er (Boringsnære beskyttelses områder) og tilhørende indvindingsoplande. I 2019 fik kommunerne til opgave at sikre lokale, frivillige aftaler om at beskytte de sårbare drikkevandsboringer mod netop pesticider inden udgangen af 2022. Frederikssund Kommune har i alt skullet gennemgå 86 BNBO'er, hvoraf den har vurderet, at 61 kræver beskyttelse.

I praksis er det de lokale vandværker, der skal forsøge at indgå disse aftaler. Primo oktober 2024 er der kun et fåtal aftaler på plads, til trods for ny lovgivning der kræver aftalerne skal indgås inden årets afslutning, alternativt ved påbud.

Plan for nyt vandrensningsanlæg ved Roskilde Fjord

Igennem et stykke tid har Novafos arbejdet for at etablere et nyt anlæg beliggende i Frederikssund. Det vil få navnet: "Vandressourcecenter Roskilde Fjord" og vil skulle rense spildevandet fra borgere og virksomheder i hele Frederikssundområdet og tilstødende kommuner.

Nyt ord for rensningsanlæg!

DN Frederikssund har i foråret taget kontakt til Novafos, der driver det nuværende rensningsanlæg og som skal etablere og drive det kommende, nybyggede vandressourcecenter i Frederikssund. Novafos har afholdt borgermøde i Sundbylille, og vi har sendt vores hørings svar til Novafos.

Læs om planerne for fremtidens rensningsanlæg på: <https://novafos.dk/vandressourcecenter-roskilde-fjord/om-projektet>

Her er DN Frederikssunds spørgsmål til Novafos:

1. I hvilken udstrækning vil den ændrede/manglende vandtilførsel til åerne påvirke ørredbestanden i Roskilde fjord?
2. Vi foreslår, at udledning til Roskilde fjord hovedsageligt foregår medens vandet i fjorden er udadgående.
3. Hvor lang strandlinje omkring udledningen, vil der være badeforbud? Hvordan skiltes badeforbuddet?
4. Er det rigtigt forstået, at der vil blive udledt rensede spildevand til Roskilde Fjord, hvor det udledte vand først overholder grænseværdierne, når det rensede vand har været igennem en opblandingszone.
DN foretrækker, at det rensede spildevand lever op til grænseværdierne, straks ved udledning! Hvorved pinlig skiltning undgås!
5. Det er svært at danne sig et overblik over den kemiske tilstand og i det hele taget tilstanden i åerne. Vi forventer, at kommunen vil hjælpe med at skaffe de tal.
6. Vi har bekymring omkring det samlede udløb i fjorden og den deraf følgende koncentrerede udledning.

Læs nærmere her: <https://novafos.dk/vandressourcecenter-roskilde-fjord/om-projektet/reneret-vand-fjord-hav-kom-til-drop-in-borgermoede>

Afdelingen tilbyder medlemmer, der evt. anonymt ønsker at stille spørgsmål om projektet, at formidle disse. Send spørgsmål om det kommende Vandressourcecenter til: frederikssund@dn.dk

Årets ture og arrangementer

Naturkonference på Metalskolen i Jørlunde 24. februar 2024

Timing'en var perfekt, da DN Frederikssund - få dage efter Svarer-kommissionen havde afleveret sin rapport - afholdt sin årlige naturkonference på Metalskolen i Jørlunde.

Det overordnede emne var dansk land- og skovbrug i den grønne omstilling.

Oplægsholdere var journalist, gårdejer, debattør Kjeld Hansen (særdeles kritisk indlæg om den nødvendige, men manglende omstilling i landbruget), tidligere skovrider og godsforvalter Esben Møller Madsen (om produktionsskov i kombination med den rekreative anvendelse af arealerne), formand for Nordsjællands Landbrugsorganisation Lars Jonsson (meget lidt om samarbejdet mellem DN og landbruget) og endelig DN's vicepræsident Sebastian Jonshøj (om det kommende samarbejde mellem skovbrug, landbrug og DN i den grønne omstilling).

Godt 50 interesserede, herunder enkelte byrådsmedlemmer, deltog i den meget spændende konference, hvor der var stor diskussionslyst.

Tur til Vestforbrænding 9. april

En flok medlemmer og andre interesserede havde fundet vej til Vestforbrænding i Glostrup for at få noget at vide om affaldshåndtering.

Vi fik en grundig gennemgang af affaldssorteringen og problematikker i den forbindelse, og vi fik en rundvisning på værket, hvor vi bl.a. besøgte kontrolrummet med de mange skærme og måleinstrumenter, der til stadighed overvåger processerne.

Kyndby Gadekær - Foto: Lars B Olsen

Solcelleteknologier 23. april 2024

Foreningshuset på Østersvej dannede rammen for et yderst interessant foredrag, hvor forskeren Kasper M. Paasch gennemgik "alt", hvad der er værd at vide om solceller.

De fremmødte blev ikke så lidt klogere, og der var stor spørgelyst blandt tilhørerne.

Sejltur med Skjelskør 9. juni 2024

Det var ikke strålende solskin, da Skjelskør stævnede ud fra havnen i Frederikssund til den tur, DN Frederikssund havde arrangeret sammen med DN Egedal.

Det kunne dog på ingen måde ødelægge humøret hos deltagerne, der undervejs på turen i Roskilde Fjord fik fortalt om fjorden og det vi så undervejs.

Det var muligt at gå i læ for vind og vejr, men nogle holdt standhaftigt ud på det øverste dæk under hele turen.

Fugletur ved Skenkelsø 15. juni 2024

En lille flok fugleinteresserede var stået tidligt op for at tage med Vitus (11 år) på fugletur ved Skenkelsø.

Vejret var dejligt, og Vitus og hans far udviste stor viden om de fugle, vi så.

Vandretur i Lille Rørbækfredningen 29. juni 2024

DN Frederikssund havde sammen med Botanisk Forening arrangeret en tur i Lille Rørbækfredningen, der er kendt for sine sjældne planter.

Mange var mødt op i det pragtfulde vejr. Thure Hauser og Minna Møller var guider, og vi fandt en masse planter, som blev indberettet på arter.dk

Aftentur til Eskilsø 14. august 2024

Aftenturen til Eskilsø er meget populær, og desværre måtte vi sige nej til nogle stykker. Vi vil forsøge at gentage turen næste år.

Vejret var med os denne dag, og Sam Christensen fortalte om natur og historie på øen.

Opdagelsestur ved Hammergården 7. september 2024

Det var det smukkeste septembervejr, da en flok naturinteresserede gik på opdagelse i området omkring Hammerknuden tæt ved Østre Færge. Turen gik over mark og eng, gennem skov og i vandkanten. Alt, hvad vi fandt, blev forklaret af Minna Møller.

Fugle ved fjorden 6. oktober 2024

Mange trækfugle kommer gennem Natura 2000 området på strandene i Frederikssund Nord. Vi må se hvor mange der kommer, når det åbne arrangement løber af stablen.

Gadekærprojektet

Vores ønske om at indsamle billeder og beretninger fra samtlige gadekær i kommunen skrider langsomt frem. De første nyhedsbreve er udsendt. Vi har billeder fra alle gadekær. Vi har indtil videre fået beretninger fra 5 gadekær og håber på mange flere. SparNord-fonden har bevilget 10.000 kr. til projektet.

Folder om fortidsminder

Vi har længe ønsket at få opdateret vores folder om fortidsminder. Et samarbejde med Skjoldungernes Land har muliggjort dette og resulteret i en smuk og oplysende folder om, hvordan man omgås vores fortidsminder i landskabet.

Samråd for Nordsjælland og København

Samrådet har udtalt sig om den kommende råstofplan for Region Hovedstaden ud fra disse overordnede synspunkter:

- Indtil den nationale råstofplan er på plads, er det DNs holdning, at der ikke må udlægges nye graveområder.
- Nye graveområder må ikke være i strid med de beskyttelsesinteresser, der er kortlagt i kommuneplanerne.
- Ved råstofgravning brydes landbrugspligten, og der skabes positiv mulighed for at skabe nye store og sammenhængende naturområder.
- Nye og gamle råstofgrave bør i højere grad tænkes ind i et sammenhængende rekreativt og biologisk forløb, hvor de i bedste fald kan fungere som perler på en snor med offentlig færdsel langs og gerne i de efterbehandlede grave.

30 fjarde - 30 dage

Danmarks Naturfredningsforenings stafet 30 fjarde - 30 dage passerede Frederikssund 15. september.

Stafettens budskab er klart: Vi må gøre alt, hvad vi kan for at forbedre tilstanden i vores fjarde.

Viceborgmester Søren Weimann var indbudt til at sende stafetten afsted fra Kulturhavnen i Frederikssund.

Han takkede Danmarks Naturfredningsforening for at holde fokus på miljøet i fjarde og havet.

I sin tale kom han ind på vigtigheden af kommunens indsats. Ganske vist er kommunen ikke myndighed i havet og dermed fjarde, men kommunen kan gøre sin indflydelse gældende, når det drejer sig om de vandløb, som bringer vandet ud i fjarde.

Søren Weimann mener, at ambitionsniveauet med hensyn til udtagning af lavbundsjarde kan blive højere i Frederikssund kommune, og at det er vigtigt, at kommunen sætter sig for bordenden for at få det til at ske.

Depechen, som startede ved Limfjarde d. 21. august, blev givet videre af Søren Weimann til besætningen på vikingeskibet Sif Ege, der derefter sejlede ud ad havnen i det smukkeste septembervejr. Ude på fjarde gik stafetten videre til besætningen på Makrellen fra Jægerspris. Retningen var sat mod Roskilde og blev 20. september afleveret på Christiansborg.

Bestyrelsens arbejde

Efter årsmødet i november 2023 konstituerede bestyrelsen sig ved at genvælge Per Seerup som afdelingens formand med Grethe Reedtz og Jens Timm Jensen som næstformænd.

Den valgte bestyrelse har i øvrigt været følgende: Andreas Hanefeld, Harry Glogauer, Henrik Jenvall, Jørgen Hvalkof, Ole Gorm Norden Andersen og Henrik Lauritzen med suppleanterne Jens Højslev Petersen og Ursula Lange. Bestyrelsesmedlemmerne har fordelt opgaverne imellem sig efter emne og dermed lagt vægt på forholdet til diverse regelsæt og samarbejdsrelationer.

**På bestyrelsens vegne
Per Seerup
afdelingsformand**

Frederikssund afdeling
mail: frederikssund@dn.dk
hjemmeside: <https://frederikssund.dn.dk/>
Facebook: <https://www.facebook.com/DNFrederikssund/>